

Algol

Capella

KUSKEN

PERSEUS

GIRAFFEN

NR 31

CASSIOPEIA

POLARIS

CEPHEUS

LILLA
BJÖRNEN

STORA
BJÖRNEN

DRAKEN

Vega

STOCKHOLMS
AMATÖRASTRONOMISKA
KLUBB

S.A.K. & Polaris

POLARIS Nr: 31 utges av Stockholms Amatörastronomiska Klubb.

POLARIS utsändes kostnadsfritt till samtliga medlemmar i klubben. Medlem blir du genom att sätta in årsavgiften, 20 kr för 1981 (10 kr om Du är yngre än 26 år) på klubbens postgiro nr: 70 87 05 - 9. Alla medlemmar yngre än 26 år ombes skriva födelseår på postgirotalongen. Som medlem får du även komma på alla möten (föredrag, frågesporter, bildvisningar, observationskvällar m m) som klubben anordnar. POLARIS utkommer med 4 nummer årligen.

Vill Du fråga något så vänd Dig till:

Stockholms Amatörastronomiska Klubb
c/o Mikael Jargelius
Grafikvägen 1, 121 43 Johanneshov.
tel: 08-913994

POLARIS Nr: 31 1981

Innehåll:

Omslag.....	1
S.A.K., Innehåll, Till medlemmarna.....	2
Teleskopreovering av Rickard Billeryd.....	3
Noterat av Johan Schildt.....	4
Astronomisk Almanacka för våren 1981.....	6
Krabbnebulosan, ett fotografi.....	8

TILL MEDLEMMARNA

Så har ett nytt år börjat. Vi kan bara hoppas att det ska vara fyllt av spännande celesta fenomen. För alla medlemmar i klubben väntar en vår fylld av aktiviteter. Missa inte det späckade vårprogrammet som följer med detta nummer. På himlen kan vi beskåda Jupiter och Saturnus som ligger alldeles invid varandra och tre gånger under våren är i konjunktion med varandra.

Nästa nummer av POLARIS beräknas utkomma 1/5-1981.

Presstopp till det numret är den 1/4-1981.

Alla är välkomna med material. Redaktionen adress: se sid 4.

Vi ses på vårens möten!

Hälsar Er Redaktör

Teleskop- renovering

av RICKARD BILLERYD, ledare för projekt Wibergs donation.

Den arbetsgrupp som renoverat Ingenjör Wibergs 25 cm reflektor hade i min förra artikel fått instrumentet på plats samt haft en första visning, som jag tyvärr inte kunde närvara vid på grund av vistelse vid observatoriebygget på La Palma. De första observationerna visade en utmärkt kvalitet vad det gällde optiken, men vi var nyfikna på stativhuvudets stabilitet. En idé hos några i gruppen var att komplettera med en ljusstark kamera. Optiksats beställdes med samma öppning men med 155 cm brännvidd Newtonfokus för att på så sätt få kontrast till huvudtubens 600 cm brännvidd. En vän till mig valde en aluminiumplåt som sedan kunde bli en bra tub, därefter tillverkades en monteringsanordning för att få de bägge tuberna parallellt på stativhuvudet med bibehållen balans. Med en adapter kunde nu en småbildskamera (spegelreflex) monteras i Newtonfokus. Provisoriskt sitter nu denna anordning på plats för provfotografering. Vi får se hur detta utfaller.

Under tiden detta arbete pågick monterades den gamla refraktorn i västra kupolen ned under Gunnar Pippings ledning för förvaring i malpåse i väntan på ett eventuellt astronomiskt museum. Det betydde en ny kupol att fylla med verksamhet. Tillstånd utverkades att disponera även denna kupol, men till vad? Jag hade samtidigt med upptäckten av Wibergs spegelteleskop hittat en gammal refraktor, mest använd vid solförmörkelser, men som hittat för amatörbruk. Instrumentet har en öppning på 11 cm, en brännvidd på cirka 165 cm och är av märket "Steinheil München", troligen från trettioalet med mängder av bländare i tuben men utan okularände. Efter lätt renovering använde jag instrumentet några säsonger och konstaterade att stativet inte var bra, men optiken utmärkt. Vi monterade detta instrument på prov i västra kupolen och arbetsgruppen godkände det som lämpligt. Beslut fattades: en stadig betongpelare, högre än den gamla, för att nå över kupolkanten, skulle gjutas, ny okularanordning med okular, samt drivmotor anskaffas. Hösten 1980 gjöts pelaren under ledning av Gunnar Lövsund som för övrigt lätt kupolrenoveringen även i denna kupol.

Instrumentet fraktades till min arbetsplats för samma behandling som reflektorn. Renoveringen av refraktorn pågår i skrivande stund, men vi räknar med att ha den användbar under februari månad, om allt går väl. Till detta, samt andra fortsatta arbeten på amatörobservatoriet i Saltsjöbaden, återkommer jag när något finns att rapportera.

R B

Noterat

av JOHAN SCHILDT

SKY AND TELESCOPE

Klubben har en läsecirkel för den amerikanska månatliga tidskriften Sky and Telescope. Vill du vara med och läsa så kostar det 15:- för 1981. Betala in till klubbens postgiro-konto.

SCANAM

Eller som den heter i sin fulla längd: The Scandinavian Amateur Astronomer. Som medlem i klubben kan du prenumerera på Scanam till förmånspris 30:- för 1981. En trevlig tidskrift som kommer ut med 4 nummer årligen. Anmäl ditt intresse senast den 1/3 1981.

STOCKHOLMS AMATÖRASTRONOMISKA KLUBB

Har bestämt medlemsavgiften 1981 till 20:- för medlemmar äldre än 25 år. För Er som är yngre är den oförändrad 10:- Medlemsavgiften bör snarast betalas in till klubbens postgiro-konto nr: 70 87 05 - 9. Använd gärna det bifogade inbetalningskortet. Vänta inte för länge, då riskerar du att missa nästa nummer av POLARIS som bara sänds ut till de som betalt för 1981.

POLARIS

Är alltid tacksamt för dina bidrag. Har du något roligt att delge dina medobservatörer - tveka inte utan sänd vad du har till

POLARIS
c/o Johan Schildt (redaktör)
Gubbkärrsbacken 23, 161 51 Bromma

ANNONSER

Har du något du vill sälja eller köpa? POLARIS kan hjälpa dig med en radannons som för ett billigt pris når ut till många med samma intresse. Kontakta redaktören.

BREVVÄNNER

En av klubbens medlemmar önskar komma i kontakt med likasinnade för att utbyta åsikter, ge varandra praktiska råd etc.

skriv till:

Kjell Johansson
Fasangatan 10 A, 262 00 Ängelholm.

IKEA

Jag har till min stora glädje noterat en intressant möbel i Ikeas stora sortiment. En soffgrupp som heter - POLARIS förstås!

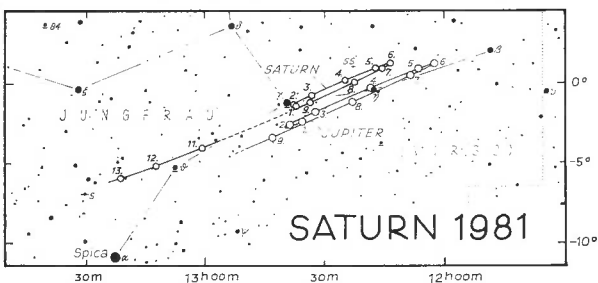
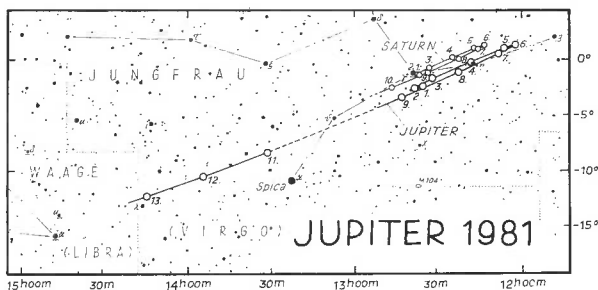
BAKSIDAN

Av detta POLARIS är ett fotografi av Krabbnubulosan (M 1). Tomas Jürisoo exponerade 45 minuter genom Wratten 25 rödfilter på Kodak Technical pan 2415. Filmen var sensitiserad under 8 dygn i vätgasblandning under 2 atmosfärer 30 grader. Därefter nedfryst till användningen och framkallad 5 minuter i Kodak D-19. Bilden togs från Djursholm strax utanför centrala Stockholm.

JUPITER & SATURNUS

Rör sig så här under 1981:

Astronomisk almanacka

FEBRUARI 1981

Dat. Tid (Mez)

1	18.00	Merkurius 5.5° N om Mars.
2	2	Merkurius största östliga elongation. (18°)
2	17.00	Mars i perihelium, 1.318 AE från solen.
2	23.00	Titan i västlig elongation.
3	7	Månen 5° W om Venus.
4		Ringformig solförmörkelse, ej synlig i Europa.
4	23.14	Nymåne, Stenbocken.
5	5	Merkurius i perihelium.
5	21	Månen ockulterar Mars, ej synligt i Sverige.
5	22.45	Alla 4 jupitermånarna på jupiters östsida. 02413
6	18.15	Månen 7.5° OSÖ Merkurius.
7	6.49	Alla 4 jupitermånarna på jupiters östsida. 01234
7	18.15	Merkurius 5° NÖ om Mars.
8	24	Månen närmast jorden, Dm $32'27''$, Valfisken.
10	18.15	Merkurius 4° N om Mars.
11	2.24	Algolminimum.
11	18.10	Månen i första kvarteret, Oxen (12° SSW om Plejaderna)
12		MÅNEN OCKULTERAR ALDEBARAN (1.1^m) I Stockholm börjar ockultationen kl. 23.49.1 och slutar kl. 0.34.8.
13	0.25	Alla 4 jupitermånarna på jupiters östsida. 02143
13	23.13	Algolminimum.
15	22.15	Alla 4 jupitermånarna på jupiters västsida. 42310
16	20.02	Algolminimum.
16	22	Rhea i östlig elongation.
17	12	Merkurius i undre konjunktion med solen. Avst. 0.644 AE.
18.	21.30	Månen $48'$ NNÖ om Regulus.
18	22	Titan i västlig elongation.
18	22	Alla 4 jupitermånarna på jupiters västsida. 42130
18	23.58	Fullmåne, Lejonet. (1.25° ONÖ om Regulus).
19	8	Jupiter $1^{\circ}09'S$ om Saturnus. (Den andra av tre konjunktioner i RA)
21	6.45	Beta Lyræ minimum.
21	21	Månen 3.3° NNW om Jupiter och 1.5° N om Saturnus.
22	2	Merkurius 4° $53'N$ om Venus.
22		Saturnus i konjunktion med månen.
24	18	Månen fjärmast jorden, Dm $29'31''$, Vågen.
24	19	Venus i aphelium, ★
27	2.14	Månen i sista kvarteret, Ormbäraren.
27	5	Alla 4 jupitermånarna på jupiters östsida.

MARS

4	20.30	Jupiter 1° $03'$ SSW om Saturnus.
4	22.18	Alla 4 jupitermånarna på jupiters västsida. 42310
6	0.58	Algolminimum.
6	11.31	Nymåne, Vattenmannen. (3° S om solen)

MARS 1981

8	13	Månen närmast jorden, Dm 32'57" Valfisken.
8	21.47	Algolminimum.
9	0.50	Alla 4 jupitermånarna på jupiters västsida.
11	18.36	Algolminimum.
11	23	Månen 4° W om Aldebaran.
13		Idag för 200 år sedan upptäckte William Herschel planeten Uranus.
13	2.50	Månen i första kvarteret, Oxen.
14	20	Alla 4 jupitermånarna på jupiters östsida.
16	2	Merkurius största västliga elongation. (28°)
17	19	Månen 4.5° WNW om Regulus.
19	1.46	Alla 4 jupitermånarna på jupiters västsida.
19	3.30	Beta Lyræ minimum.
20	16.22	Fullmåne, Jungfrun.
20	18.03	VÄRDAGJÄMNING, natt och dag lika långa.
21	3	Månen 2° N om jupiter och 1.7° NW om Saturnus.
21	5	Merkurius i aphelium.
21	6	Månen 0.9° N om Saturnus.
24	10	Månen fjärmast jorden, Dm 29'27", Vågen.
25		Hydraiderna har maximum.
26	3.30	Alla 4 jupitermånarna på jupiters västsida. 45210
26	7	Jupiter i opposition med solen, Avst: 4.453 AE.
27	6	Saturnus i opposition med solen, Avst: 8.559 AE.
27	19.20	Alla 4 jupitermånarna på jupiters östsida. 01243
28	19.30	Alla 4 jupitermånarna på jupiters östsida. 01243
28	20.34	Månen i sista kvarteret, Skytten.
28	23.31	Algolminimum.
31	20.20	Algolminimum.

APRIL 1981

2	15	Mars i konjunktion med solen, Avst: 2.405 AE.
3	0	Virginiderna har maximum.
3	19.30	Alla 4 jupitermånarna på jupitersöstsida. 01243
3		Merkurius i konjunktion med månen.
4	21.19	Nymåne, Valfisken. (4.5° S om solen)
5	20	Månen närmast jorden, Dm 33'20", Fiskarna.
7	10	Venus i övre konjunktion med solen, Avst: 1.726 AE.
9	19.30	Alla 4 jupitermånarna på jupiters västsida. 42130
11	12.11	Månen i första kvarteret, Tvillingarna.
13	1	Pluto i opposition med solen, Avst: 29.099 AE.
17	3.15	Månen 2° N om jupiter och 2.8° NW om Saturnus.
19		Glad Påsk tillönskas alla glada observatörer.
19	8.59	Fullmåne, Jungfrun.
20	22.03	Algolminimum.
22	0	Lyriderne har maximum. ★
23	12	Merkurius 0.6° S om Mars (5° W om månen).
23	18.52	Algolminimum.
23	20	Alla 4 jupitermånarna på jupiters västsida. 42(31)0
27	11.14	Månen i sista kvarteret, Stenbocken.
27	17	Merkurius i övre konjunktion med solen, Avst: 1.327 AE.
Den första maj		är det vårstädning i Stockholms Gamla Observatorium.

